

Sociaal veiligheidsplan
vanuit KWG SEO
van de Cypressenhof

Voorwoord

Iedere school is uniek. Het sociaal veiligheidsplan kan er dan ook voor iedere school anders uitzien. Belangrijk is dat het voor alle interne en externe partijen duidelijk is wat door de school als sociaal onveilig aangemerkt wordt. Welke preventieve maatregelen de school neemt voor een veilig klimaat in de school/klas en welke curatieve maatregelen de school neemt om onder andere pestincidenten op te lossen. Waar het in dit plan voornamelijk over kinderen gaat, kan het ook toepasbaar zijn voor het personeel van de Cypressenhof.

Sinds 1 augustus 2015 gelden in de onderwijswetten regels waar uit voortkomt dat scholen moeten zorgen voor een veilige omgeving, waarin de kinderen zich kunnen ontwikkelen en waarin sociale onveiligheid wordt tegengegaan. De Cypressenhof tolereert geen discriminatie, seksuele intimidatie en andere vormen van pesten.

Er zijn verwachtingen ten aanzien van de scholen:

- Scholen moeten een sociaal veiligheidsbeleid voeren,
- Er moet een vast aanspreekpunt zijn voor ouders en kinderen,
- De sociale veiligheid van de kinderen moet gemonitord worden.

Er zijn geen wettelijke vereisten voor de inhoud van een sociaal veiligheidsplan. Wel zijn er een aantal onderdelen die in de meeste sociaal veiligheidsplannen voorkomen. De Cypressenhof heeft als eerste aandacht voor het anti-pestprotocol. Dit kent de volgende onderdelen:

1. inleiding
2. begripsomschrijving
3. aanpak
4. organisatie

De rode draad in preventieve maatregelen en curatieve maatregelen is het Kiva-programma. Kiva is een schoolbreed, preventief antipestprogramma. Kiva is ontwikkeld aan de Universiteit van Turku, Finland. Het programma is gebaseerd op jaren van onderzoek en werd voor het eerst getest in Finland in het schooljaar 2007 - 2008. Kiva won in 2009 de European Crime Prevention Award. In Nederland is Kiva onderzocht van 2012 - 2014 en ook in Nederland is Kiva effectief bevonden. Pesten nam op Kiva-scholen met meer dan de helft af.

Uit wetenschappelijk onderzoek blijkt dat Kiva:

- het school- en leerklimaat sterk kan verbeteren,
- de leeropbrengsten verhoogt en leerprestaties verbetert,
- het welbevinden van de kinderen verhoogt,
- effectief is in het tegengaan van pesten (preventie) en het oplossen daarvan (curatief),
- depressieve gevoelens bij kinderen voorkomt en/of vermindert,
- leerkrachten vaardigheden aanleert om groepsproblemen te voorkomen en te verhelpen.

Kiva is een Fins woord en betekent leuk of fijn.

Het is ook een afkorting voor de Finse zin: Leuke school zonder pesten

Bij Kiva vinden ze dat ieder kind recht heeft op een fijne schooltijd. Kiva wil hier samen met scholen aan werken. Daarvoor biedt Kiva een schoolbreed programma, gericht op positieve groepsvorming en het verbeteren van de sociale veiligheid. Binnen Kiva ligt de nadruk op de groep als geheel. Niet op individuen zoals pesters, slachtoffers, populaire kinderen of kinderen die weinig vriendjes/vriendinnetjes hebben.

De Cypressenhof heeft een Kiva-team dat bestaat uit IB'er en groepsleerkrachten die er op toezien dat er schoolbreed aandacht is voor positieve groepsvorming en het verbeteren van de sociale veiligheid.

Inhoudsopgave

Voorwoord	1
Inleiding	4
1.1. Belang van een anti-pestprotocol	4
1.2. Uitgangspunten	4
1.3. Methodes voor de sociaal-emotionele ontwikkeling	4
1.4. Leerlingvolgsysteem	5
2. Begripsomschrijving van pesten	6
2.1. Wat is pesten?	6
2.2. Vormen van pesten	6
2.3. Welke rollen zijn er bij pesten?	6
2.4. De signalen	7
3. Aanpak vanuit Kiva	8
3.1. Preventieve aanpak	8
3.2. Curatieve aanpak	9
4. Organisatie	10
Bijlage 1 Pestprotocol Cypressenhof	11
Bijlage 2 incidentenregistratieformulier	21

1. Inleiding

Wat is het belang van een sociaal veiligheidsplan en wat zijn de uitgangspunten van onze school ten aanzien van een veilig klimaat, pesten, gebruikte methodes voor de sociaal-emotionele ontwikkeling en het leerlingvolgsysteem. In het kort is dit in het veiligheidsplan beschreven en de uitgebreide versie staat in bijlage 1.

1.1. Belang van een anti-pestprotocol

Een veilig klimaat zorgt ervoor dat problemen zoals discriminatie en pesten in een vroeg stadium worden herkend en opgelost. In een veilig klimaat kunnen kinderen zich optimaal ontwikkelen. Door het anti-pestprotocol is duidelijk wat kinderen, ouders en personeel verstaan onder pesten en hoe ruzies en pestgedrag worden aangepakt. Het fijn hebben op school is niet alleen voor de kinderen bedoeld, maar ook voor het personeel van de Cypressenhof. Ons motto vanuit Kiva is dan ook "Samen maken we er een fijne school van!"

1.2. Uitgangspunten

De uitgangspunten van een veilig klimaat in de school/klas zien er als volgt uit:

- We geloven in de kracht van de groep. Is er sprake van een onveilige situatie zoals bijvoorbeeld discriminatie, seksuele intimidatie of pesten, dan wordt dit in eerste instantie in de groep opgelost.
- Door elkaar te steunen en wederzijds respect te tonen stellen we alle kinderen in de gelegenheid om met veel plezier naar school te gaan.
- Door regels en afspraken zichtbaar te maken kunnen kinderen en volwassenen, als er een ongewenste situatie zich voordoet, elkaar aanspreken op deze regels en afspraken.
- Ter ondersteuning van het groepsproces en positieve groepsvorming werken we schoolbreed met het programma Kiva. Aanvullend in de onderbouw met de methodes: Kind op maandag en onderdelen van de methode PAD. In de bovenbouw met de methodes: Kind op Maandag, Rots en Water en Goed van Start.

1.3. Methodes voor de sociaal-emotionele ontwikkeling

Voor de sociaal-emotionele ontwikkeling hanteren we naast Kiva ook andere methodes (beschreven bij 1.2.). Kiva is een schoolbreed programma gericht op positieve groepsvorming en het verbeteren van de sociale veiligheid. Gedurende het schooljaar behandelen we 10 thema's. De thema's gaan over positieve groepsvorming en het voorkomen van pesten. Kinderen krijgen meer inzicht in wat pesten is en wat zij er tegen kunnen doen. De Cypressenhof zoekt vooral de kracht in de preventie en legt de nadruk op een positieve groepsvorming.

1.4. Leerlingvolgsysteem

De Cypressenhof maakt in groep 5 t/m 8 gebruik van de Kiva-monitor om zicht te krijgen op de sociale veiligheid in de groep en de sociaal-emotionele ontwikkeling van de kinderen. In oktober en mei van elk schooljaar is er een meting. De kinderen vullen dan de Kiva-vragenlijst in. Aan de hand van de vragenlijst wordt een rapport gemaakt dat een beeld geeft van het klimaat in de groep. Deze rapporten zullen anoniem blijven voor de kinderen en worden niet meegenomen in een landelijk onderzoek. Op basis van deze informatie trekt de groepsleerkracht conclusies en gaat daar waar nodig gerichte acties uitvoeren om te zorgen voor een fijnere sfeer in de groep. Het Kiva-team neemt de rapporten van de groepen ook door en is het aanspreekpunt.

Daarnaast gebruikt de Cypressenhof het volgsysteem IEP hart en handen. Als we het hebben over een compleet kindbeeld, betekent dit, dat we verder kijken dan de cognitieve vaardigheden. Het gaat niet alleen om taal en rekenen, maar ook om zaken als doorzettingsvermogen, het uiten van gevoelens en nieuwsgierigheid. Samenvattend zijn dat 'leeraanpak', sociaal-emotionele ontwikkeling en 'creatief vermogen'. Dit zijn, niet toevallig, ook allemaal eigenschappen die een kind helpen bij het vergaren van kennis en kunde op het gebied van taal en rekenen. In groep 1 en 2 wordt KIJK ingevuld.

2. Begripsomschrijving van pesten

Om pestgedrag te kunnen signaleren moet eerst wel duidelijk zijn wat pesten precies is, wat het verschil tussen plagen en pesten is en welke rollen er onderscheiden worden bij pesten.

2.1. Wat is pesten?

Pesten is het systematisch uitoefenen van psychische en/of fysieke mishandeling door een of meerdere personen op een persoon, die niet in staat is zichzelf goed te verdedigen. Bij pesten is de macht ongelijk verdeeld. Pesten heeft negatieve gevolgen voor het slachtoffer. Dit betekent dat bij pesten altijd sprake is van:

- een machtsverschil tussen pester(s) en gepeste
- doelbewust handelen van de pester(s)
- agressief gedrag wat zich herhaalt
- hoe erg wordt het ervaren

Er is sprake van pesten bij een combinatie van de eerste drie kenmerken.

Wanneer een of twee kenmerken van toepassing zijn spreken we niet van pesten.

2.2. Vormen van pesten

De uitingsvormen zijn:

- Verbaal (schelden, kleineren)
- Fysiek (intimideren, bedreigen, pijn doen)
- Materieel (kapot maken of afpakken van eigendommen)
- Relationeel (vriendschap en acceptatie ondermijnen, vernederen, buiten sluiten, belachelijk maken)

2.3. Welke rollen zijn er bij pesten?

De rollen bij pesten zijn:

1. Pester: initiatiefnemer van het pesten
2. Assistent: doet actief mee met de pester, maar speelt geen hoofdrol
3. Versterker: doet niet direct mee met het pesten, maar geeft de pester positieve feedback door toe te kijken of te lachen om het pesten
4. Slachtoffer: het gepeste kind
5. Verdediger: steunt en komt op voor het slachtoffer
6. Buitenstaander: weet van het pesten af, maar grijpt niet in.

2.4. De signalen

Het is niet makkelijk om pesten te signaleren. Onderstaande signalen kunnen erop duiden dat een kind pest of gepest wordt, maar dit hoeft niet. Wat belangrijk is, is dat het gaat om een verandering in het gedrag van het kind.

Het is voor ouders erg belangrijk kennis te nemen van onderstaande signalen. Veel signalen zijn namelijk met name in de thuissituatie zichtbaar.

Signalen die erop kunnen wijzen dat een (uw) kind gepest wordt:

- Het kind is bang om naar school te gaan of wijkt af van de normale (fiets)route.
- Het kind vraagt steeds of het met de auto naar school gebracht kan worden
- Het kind wil om onduidelijke redenen thuis blijven
- Het kind klaagt (vaak)'s ochtends, wanneer hij of zij naar school moet, dat hij of zij ziek is
- Het kind komt thuis met vieze of kapotte kleding of tas
- Het kind raakt steeds spullen kwijt
- Het kind raakt zakgeld kwijt, vraagt vaak om geld of steelt het (om aan de pester te geven)
- Het kind trekt zich terug, is stil en lijkt zijn of haar zelfvertrouwen kwijt te zijn
- Het kind is angstig en gespannen
- Het kind is zijn of haar eetlust kwijt en zegt dat het eten niet smaakt
- Het kind heeft nachtmerries of huilt zichzelf in slaap
- Het kind heeft onverklaarbare blauwe plekken of verwondingen
- Het kind is chagrijnig, snel boos of lastig
- Het kind is vaak alleen en brengt geen vrienden meer mee naar huis.
- Het kind weigert te vertellen wat er aan de hand is of geeft ongeloofwaardige verklaringen voor zijn of haar gedragsverandering.

Signalen die erop kunnen wijzen dat een (uw) kind pest:

- Het kind doet op een overdreven manier stoer
- Het kind is tegendraads en opstandig
- Het kind kan zich niet inleven in de gevoelens van een ander
- Het kind roddelt of verspreid vervelende geruchten
- Het kind is agressief
- Het kind heeft slechte schoolprestaties

Leerkrachten en ouders moeten daarom alert zijn op de manier waarop kinderen met elkaar omgaan en duidelijk stelling nemen wanneer bepaalde regels en afspraken niet worden nageleefd. Een belangrijke stelregel is dat het inschakelen van de leerkracht niet wordt gezien als klikken, maar als hulpvraag.

3. Aanpak vanuit Kiva

De Cypressenhof hanteert zowel de preventieve als een curatieve aanpak om pesten tegen te gaan. Er wordt aandacht besteed aan de manier waarop de school pesten wil voorkomen. Welke maatregelen neemt de school, wanneer een pestincident zich voordoet, vanuit Kiva om een dergelijk incident op te lossen.

3.1. Preventieve aanpak

In alle groepen wordt er wekelijks aandacht besteed aan een positief pedagogisch klimaat. Dit gebeurt op talrijke manieren die in bijlage 1 staan beschreven. Als het gaat om het programma Kiva streven wij ernaar om één keer in de week een Kiva-les te geven. Deze lessen zijn gericht op het preventief werken aan groepsvorming en het bieden van een veilige leeromgeving. De lessen zullen de ontwikkeling van sociale vaardigheden van kinderen stimuleren. De lessen uit het programma Kiva zijn verdeeld in 10 thema's zoals: gevoelens, groepsvorming, communicatie, verschillen tussen kinderen. Ieder jaar komen de thema's terug in het lesprogramma. Bij de thema's horen ook omgangsregels.

Onderbouw:

1. We willen samen een groep zijn want dat is fijn.
2. We horen er allemaal bij: ik, hij en ook jij.
3. We verschillen allemaal, dat maakt ons speciaal.
4. We gaan goed met elkaar om.
5. We helpen elkaar.
6. We komen voor elkaar op.

Bovenbouw:

1. We doen aardig tegen elkaar en behandelen anderen met respect.
2. We maken er samen een fijne groep van.
3. We praten met elkaar (en gebruiken daarbij ik-taal).
4. We horen er allemaal bij: ik, hij en ook jij.
5. We gaan goed met elkaar om.
6. We houden rekening met elkaars gevoelens.
7. We helpen elkaar.
8. We komen voor elkaar op.
9. We lossen problemen als groep op.
10. We blijven ons houden aan de regels.

Er vinden regelmatig preventieve groepsgesprekken plaats in de groepen. Zo blijft er aandacht voor de positieve sfeer en eigenaarschap van de kinderen.

3.2. Curatieve aanpak

De curatieve aanpak begint bij de signalering. Grensoverschrijdend gedrag bestaat niet alleen uit pesten. Kinderen kunnen ook ruzie maken of in een conflict terecht komen.

Daarnaast is het mogelijk dat kinderen elkaar plagen of dat er sprake is van een misverstand. Op basis van de definitie van pesten bekijken we het volgende:

- een machtsverschil tussen pester(s) en gepeste
- doelbewust handelen van de pester(s)
- agressief gedrag wat zich herhaalt
- hoe erg wordt het ervaren

In bijlage 1 staat het stappenplan uitgebreid beschreven. Het Kiva-team wordt ingelicht of ingeschakeld op het moment dat de groepsleerkracht, ouder of kind vindt dat er een curatieve aanpak nodig is.

Het Kiva-team is een werkgroep die samen met de groepsleerkracht verantwoordelijk zijn voor het onderzoeken en oplossen van peestsituaties. Bij gerichte acties om pestproblemen op te lossen wordt dan ook een lid van het Kiva-team ingeschakeld. Het gaat hier om de IB'er van de bovenbouw.

De IB'er verzorgt de [steungroepaanpak](#) en de herstelaanpak. In dit geval wordt de directeur ook op de hoogte gesteld van de situatie.

De steungroepaanpak bestaat uit een aantal kinderen uit de klas. Deze kinderen worden gevraagd om te helpen bij het oplossen van het probleem. In de steungroep zit ook altijd de pester, de pester wordt niet als schuldige aangewezen. De focus van de steungroepaanpak ligt op het feit dat pesten een groepsproces is dat we samen willen oplossen. Voordat de steungroep wordt ingezet wordt dit eerst besproken met het pestslachtoffer zelf.

De ouders van het pestslachtoffer worden ingelicht.

Als het pesten ondanks de gemaakte afspraken toch doorgaat wordt de herstelaanpak ingezet. Een lid van het Kiva-team, de IB'er van de bovenbouw, gaat een gesprek aan met het pestende kind. Daarnaast wordt er een herstelplan opgesteld.

Ouders van het pestslachtoffer en de pester worden ingelicht.

Wanneer blijkt dat de curatieve aanpak niet werkt is er mogelijk meer aan de hand dan alleen pesten. Op dit moment is er aanvullende hulp nodig om de problemen op te lossen.

De IB'er neemt in overleg met groepsleerkracht en ouders contact op met SchoolMaatschappelijk Werk, Bureau Jeugdzorg, Juvent, RPCZ.

4. Organisatie

Het Kiva- team is het aanspreekpunt voor leerkrachten, ouders en leerlingen. Daarnaast coördineren de leden van het team het beleid voor een positief en veilig klimaat in de school.

Het Kiva-team van de Cypressenhof bestaat uit de volgende leden:

Anne Somers

Ineke de Koning

Mariska Duine - Bosselaar

Danny Kodde

Bijlage 1 Pestprotocol Cypressenhof

VERANTWOORDING

Met dit pestprotocol willen alle betrokkenen bij Cypressenhof laten zien dat:

- alle kinderen zich in hun basisschoolperiode veilig mogen voelen, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen.
- we door regels en afspraken zichtbaar te maken, het mogelijk maken dat kinderen en volwassenen, als er zich ongewenste situaties voordoen, elkaar aan kunnen spreken op deze regels en afspraken.
- we door elkaar te steunen en wederzijds respect te tonen, we alle kinderen in de gelegenheid stellen om met veel plezier naar school te gaan!

Dit protocol wordt onderschreven door leerkrachten, vertegenwoordigers van de ouders uit de medezeggenschapsraad, directie en bestuur.

PESTEN, WAT IS HET EIGENLIJK?

Pesten is een wezenlijk en groot probleem. Pestgedrag komt voor bij kinderen van alle leeftijden. Het is belangrijk om duidelijk onderscheid te maken tussen pesten en plagen.

Wat verstaan we onder plagen?

Bij plagen is er sprake van incidenten. Een persoon zegt iets onaardigs en een ander zegt iets terug en meestal is het dan afgelopen. Vaak is het een kwestie van elkaar voor de gek houden. De machtsverhouding is gelijk. Bij plagen loopt de geplaagde geen blijvende, psychische schade op en is de geplaagde in staat om zichzelf te verweren.

Wat verstaan we onder pesten?

Pesten is het systematisch uitoefenen van psychische en/of fysieke mishandeling door een of meerdere personen op een persoon, die niet in staat is zichzelf goed te verdedigen. Bij pesten is de macht ongelijk verdeeld. Pesten heeft negatieve gevolgen voor het slachtoffer.

Dit betekent dat bij pesten altijd sprake is van:

- een machtsverschil tussen pester(s) en gepeste
- doelbewust handelen van de pester(s)
- agressief gedrag wat zich herhaalt

Er is sprake van pesten bij een combinatie van alle drie de kenmerken. Als een of twee kenmerken van toepassing zijn spreken we niet van pesten.

De uitingsvormen zijn:

- Verbaal (schelden, kleineren)
- Fysiek (intimideren, bedreigen, pijn doen)
- Materieel (kapot maken of afpakken van eigendommen)
- Relationeel (vriendschap en acceptatie ondermijnen(vernederen, buiten sluiten, belachelijk maken)

Het pestprobleem draait niet alleen om de pester en het gepeste kind. Op de achtergrond is er vaak een 'zwijgende' groep kinderen bij betrokken. Zij vormen het publiek voor de pester, waaraan hij zijn succes afmeet. Er zijn echter ook kinderen die pesten afkeuren, maar zich er niet mee bemoeien.

De rollen bij pesten zijn:

1. Pester: initiatiefnemer van het pesten
2. Assistent: doet actief mee met de pester, maar speelt geen hoofdrol
3. Versterker: doet niet direct mee met het pesten, maar geeft de pester positieve feedback door toe te kijken of te lachen om het pesten
4. Slachtoffer: het gepeste kind
5. Verdediger: steunt en komt op voor het slachtoffer
6. Buitenstaander: weet van het pesten af, maar grijpt niet in.

Een apart aandachtspunt is "cyberpesten". Pesten via social media. Met de toenemende belangrijkheid van het gebruik van de nieuwe media is het cyberpesten een vorm van pesten geworden die moeilijk controleerbaar is. Het is zaak om daar extra alert op te zijn.

Het kan hier gaan om pesten van kinderen onderling van de eigen school, maar het pestgedrag kan ook van buiten komen.

Pesten op school

Hoe gaan wij er mee om?

Pesten komt helaas op iedere school voor, ook bij ons. Het is een probleem dat wij onder ogen zien en op onze school serieus aan willen pakken.

Daar zijn wel enkele voorwaarden aan verbonden:

ALGEMENE VOORWAARDEN

- Pesten moet als probleem worden gezien door alle direct betrokken partijen: leerlingen (gepeste kinderen, pesters en de zwijgende groep), leerkrachten en de ouders / verzorgers (hierna genoemd: ouders)
- De school moet proberen pestproblemen te voorkomen. Los van het feit of pesten wel of niet aan de orde is, moet het onderwerp pesten met de kinderen bespreekbaar worden gemaakt, waarna met hen regels worden vastgesteld.
- Als pesten optreedt, moeten leerlingen, leerkrachten en ouders (in samenwerking met elkaar) dat kunnen signaleren en duidelijk stelling nemen.
- Wanneer pesten ondanks alle inspanningen toch weer de kop opsteekt, moet de school beschikken over een directe aanpak.
- Wanneer het probleem niet op de juiste wijze wordt aangepakt of de aanpak niet het gewenste resultaat oplevert dan is de inschakeling van de contactpersoon sociale veiligheid of een vertrouwenspersoon nodig. Zij kunnen het probleem onderzoeken, deskundigen raadplegen en het bevoegd gezag adviseren.
- Op iedere school is een interne contactpersoon sociale veiligheid aangesteld. Op Cypressenhof zijn het op dit moment: Annemieke Adriaansen en Sarah Zoetewij. Daarnaast beschikken wij over een externe vertrouwenspersoon: dokter J. Visser.

Hoe willen wij daar op Cypressenhof mee omgaan?

- In de onderbouw werken we vanaf het begin van het schooljaar met het programma Kiva in combinatie met: PAD, Kind op Maandag en klas-/teambouwers. In de bovenbouw starten we met de methode Goed van start en na de herfstvakantie met het programma Kiva in combinatie met Trefwoord, klas-/teambouwers en onderdelen uit de methode PAD. Dit alles is gericht om de sociaal-en emotionele ontwikkeling van kinderen te stimuleren. Hierbij is aandacht voor gevoelens, het omgaan met elkaar op een positieve manier en het oplossen van conflicten erg belangrijk. Wekelijks is er een Ster-kind van de week dat complimenten krijgt van de klas, de juf, zichzelf en de ouders.
- In de groepen 7 en 8 nemen de kinderen deel aan het lesprogramma Rots en Water. Dit programma bevat lessen in fysieke en mentale weerbaarheid. Ook is er aandacht voor pesten, veiligheid en groepsdruk in dit programma.
- Daarnaast worden tijdens de eerste weken van het schooljaar door de leerkracht samen met de groep de schoolregels besproken en de groepsregels vastgesteld.
- Leerlingen, leerkrachten, directie en ouders zorgen in samenwerking met elkaar voor de bewaking van een goed pedagogisch klimaat waarbij de nadruk gelegd wordt op 'goed gedaan' en het geven van complimentjes. Een complimentje geeft het kind de uitdaging om hetzelfde gedrag nog eens te vertonen. We noemen dit op Cypressenhof de 'Goed gedaan cultuur'. Deze 'Goed gedaan cultuur' geeft de kinderen zekerheid, duidelijkheid en zelfvertrouwen. Dit zorgt voor een gevoel van veiligheid.
- Tijdens de informatieavonden voor de ouders, besteedt de leerkracht aandacht aan bovenstaande aspecten.
- Onderwerpen als veiligheid, omgaan met elkaar, omgaan met verschillen, rollen in een groep, aanpak van ruzies etc. komen aan de orde o.a. bij Kiva, Goed van start, Rots en Water en Kind op Maandag.
- Er wordt gebruik gemaakt van Coöperatieve Leerstrategieën (CLS) die de betrokkenheid en de samenwerking tussen leerlingen bevorderen. We gebruiken hiervoor de klas- en teambouwers.
- Het voorbeeld van de leerkrachten (en thuis de ouders) is van groot belang. Er zal minder gepest worden in een klimaat waar duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar, waar verschillen worden aanvaard en waar ruzies niet met geweld worden opgelost maar uitgesproken. Agressief gedrag van leerkrachten, ouders en de leerlingen wordt niet geaccepteerd. Alle betrokkenen horen duidelijk stelling te nemen tegen dergelijke gedragingen.
- In de bovenbouw wordt het welbevinden van de kinderen in oktober gemeten, door middel van een vragenlijst. In de vragenlijst komt ook aan bod: pestgedrag, vrienden en omgang met elkaar. In groep 2, 3 en 4 wordt in februari een sociogram gemaakt. Dit om de relaties binnen de groep in kaart te brengen.
- Incidenten worden geregistreerd in de leerlingenmap. Hierbij wordt genoteerd wie de betrokkenen zijn, wat er feitelijk is gebeurd, welke acties/afspraken zijn uitgevoerd en met wie er is gecommuniceerd.
- Bij het oplossen van conflicten gaan we in principe uit van een oplossing die voor beiden fijn is.

Uitgangspunten

1 Een belangrijke stelregel is dat het inschakelen van de leerkracht niet wordt opgevat als klikken. Vanaf de kleutergroep brengen we kinderen dit al bij:

- *als je wordt gepest of als je ruzie met een ander hebt en je komt er zelf niet uit dan mag je hulp aan de leerkracht vragen. Dit wordt niet gezien als klikken.*

2 Een tweede stelregel is dat een medeleerling ook de verantwoordelijkheid heeft om het pestprobleem bij de leerkracht aan te kaarten. Alle leerlingen zijn immers verantwoordelijk voor een goede sfeer in de groep.

3 Samenwerken zonder bemoeienissen.

School en gezin halen voordeel uit een goede samenwerking en communicatie. Ook ouders hebben dus de verantwoordelijkheid om een pestprobleem bij de leerkracht aan te kaarten.

Dit neemt niet weg dat iedere partij moet waken over haar eigen grenzen.

- *Het is bijvoorbeeld niet de bedoeling dat ouders naar school komen om eigenhandig een probleem voor hun kind op te komen lossen.*

Tijdens de jaarlijkse informatieavond worden de ouders ingelicht over de groeps- en schoolregels.

Bij pestproblemen zullen de directie en de leerkrachten hun verantwoordelijkheid nemen en overleg voeren met de ouders.

De inbreng van de ouders blijft bij voorkeur beperkt tot het aanreiken van informatie, tot het geven van suggesties en tot het ondersteunen van de aanpak van de school.

Schoolregels van Cypressenhof.

1. We gaan op een goede manier met elkaar om en gebruiken de Kiva-regels.
2. We zorgen voor onze spullen en die van anderen.
3. Als wij praten gebruiken wij gewone taal.
4. Wij lopen met de fiets op het plein.
5. Wij lopen rustig in de hal en in de gang.

Toevoeging:

Kinderen mogen in hun eigen groep een aanvulling geven op deze vastgestelde **schoolregels**, in overleg met de leerkracht. In groep 5 t/m 8 gaat dit met behulp van Goed van Start.

Die aanvulling wordt opgesteld, door en met de groep, dit zijn de **groepsregels**.

Zowel schoolregels als groepsregels zijn zichtbaar in de klas opgehangen.

Aanpak van ruzies en pestgedrag in drie stappen.

Wanneer leerlingen ruzie met elkaar hebben en/of elkaar pesten proberen zij en wij:

STAP 1:

Er eerst zelf (en samen) uit te komen volgens een oplossingsgericht stappenplan:

1. rustig worden
2. nadenken over en verwoorden van het probleem
3. nadenken over de oplossingen
4. de beste oplossing kiezen
5. een plan maken en uitvoeren
6. nagaan of het werkt.

Op het moment dat een van de leerlingen er niet uitkomt (in feite het onderspit delft en verliezer of zondebok wordt) heeft deze het recht en de plicht het probleem aan de meester of juf voor te leggen. De leerkracht maakt vervolgens een afspraak met de betrokken leerlingen om er in een later stadium op terug te komen.

STAP 2:

De leerkracht brengt de partijen bij elkaar voor een verhelderend gesprek en probeert samen met hen de ruzie of pesterijen op te lossen en (nieuwe) afspraken te maken.

Bij herhaling van pesterijen/ruzies tussen dezelfde leerlingen volgen consequenties (zie volgend item).

STAP 3:

Bij herhaaldelijk ruzie/pestgedrag neemt de leerkracht duidelijk stelling en houdt een bestraffend gesprek met de leerling die pest/ruzie maakt. De fases van bestraffen treden in werking (zie bij consequenties).

Ook wordt de naam van de ruziemaker/pester in de leerlingenmap genoteerd. Bij iedere melding in de map omschrijft de leerkracht 'de toedracht'. Bij de derde melding in de map worden de ouders op de hoogte gebracht van het ruzie-pestgedrag. Leerkracht(en) en ouders proberen in goed overleg samen te werken aan een bevredigende oplossing. Een kort verslag van dit gesprek met de gemaakte afspraken komt in het leerlingvolgsysteem te staan van het betreffende kind.

De leerkracht meldt een pestprobleem altijd bij de directeur.

Consequenties.

De leerkracht ziet dat een leerling wordt gepest (of de gepeste of medeleerlingen komen het bij hem melden) en vervolgens leveren stap 1 tot en met 3 geen positief resultaat op voor de gepeste.

De leerkracht neemt dan duidelijk een stelling in.

De straf is opgebouwd in 5 fases; afhankelijk hoelang de pester door blijft gaan met zijn/haar pestgedrag en geen verbetering vertoont in zijn/haar gedrag.

De 5 fases

FASE 1:

- Even afzonderen bijv. op de nadenkstoel of time-out plek.
- Door een gesprek: bewustwording voor wat hij/zij met het gepeste kind uithaalt.
- Afspraken maken met de pester over gedragsveranderingen. De naleving van deze afspraken komen aan het einde van iedere week (voor een periode) in een kort gesprek aan de orde.
- Een of meerdere pauzes binnen blijven.
- Nablijven tot alle kinderen naar huis vertrokken zijn.
- Een schriftelijke opdracht zoals een stelopdracht over de toedracht en zijn of haar rol in het pestprobleem.
- Een gesprek met de ouders naar aanleiding van drie notaties in de leerlingenmap.
- Een (tweede) evaluatiegesprek met ouders naar aanleiding van de gemaakte afspraken uit het vorige gesprek.

FASE 2:

- Een gesprek met de ouders, als voorgaande acties en eerdere gesprekken met ouders op niets uitlopen zijn. De medewerking van de ouders wordt nadrukkelijk gevraagd om een einde aan het probleem te maken. De school heeft alle activiteiten vastgelegd in de klassenmap en de school heeft al het mogelijke gedaan om een einde te maken aan het pestprobleem.
- De directeur of de Intern Begeleider zijn bij het gesprek aanwezig.

FASE 3:

- Bij aanhoudend pestgedrag kan gekozen worden voor een curatieve aanpak zoals 'steungroepaanpak'. Ouders worden hierover goed geïnformeerd. Ook kan deskundige hulp worden ingeschakeld zoals de Schoolbegeleidingsdienst, de schoolarts van de GGD of schoolmaatschappelijk werk. Ook dit uiteraard altijd na toestemming van ouders.
- De directeur of de Intern Begeleider blijft betrokken en coördineert.

FASE 4:

- Bij aanhoudend pestgedrag vindt er een 'herstelaanpak' plaats. Er is een individueel gesprek met de pester en er komt een herstelplan. Er kan gekozen worden om een leerling tijdelijk in een andere groep te plaatsen, binnen de school.
- De directeur of de Intern Begeleider blijft betrokken en coördineert.

FASE 5:

- In extreme gevallen kan een leerling geschorst of verwijderd worden. Dit wordt altijd gemeld bij de algemeen directeur van de stichting Onze wijs.

De aanpak en begeleiding.

De aanpak en begeleiding geven we op Cypressenhof via een **vijf-sporenbeleid**:

Aanpak en begeleiding van:

- de gepeste leerling
- de pester
- de andere kinderen van de groep
- de ouders
- de school.

BEGELEIDING VAN DE GEPESTE LEERLING:

- Medeleven tonen en luisteren en vragen: hoe en door wie wordt er gepest.
- Nagaan hoe de leerling zelf reageert, wat doet hij/zij voor tijdens en na het pesten. Huilen of heel boos worden is juist vaak een reactie die een pester wil uitlokken. De leerling laten zien dat je op een andere manier kunt reageren.
- Zoeken en oefenen van een andere reactie bijvoorbeeld: je niet afzonderen.
- Het gepeste kind in laten zien waarom een kind pest.
- Nagaan welke oplossing het kind zelf wil.
- Sterke kanten van de leerling benadrukken.
- Belonen als de leerling zich anders/beter opstelt.
- Praten met de ouders van de gepeste leerling.
- Het gepeste kind niet overbeschermen. Hiermee plaats je het gepeste kind juist in een uitzonderingspositie waardoor het pesten zelfs nog toe kan nemen.
- In overleg met de IBer hulp inschakelen: bijv. sociale vaardigheidstrainingen, jeugdgezondheidszorg, huisarts, schoolbegeleidingsdienst.

BEGELEIDING VAN DE PESTER:

- Praten en zoeken naar de reden van het ruzie maken/pesten.
- Laten inzien wat het effect van zijn/haar gedrag is voor de gepeste.
- Excuses aan laten bieden.
- In laten zien welke sterke (leuke) kanten de gepeste heeft.
- Straffen als het kind wel pest en belonen als kind zich aan de regels houdt.
- Kind leren niet meteen kwaad te reageren, leren beheersen, de 'stop-eerst-nadenken-houding' of een andere manier van gedrag aanleren.
- Contact tussen ouders en school; elkaar informeren en overleggen. Inleven in het kind; wat is de oorzaak van het pesten? (bijv. problematische thuissituatie, buiten gesloten voelen, jaloezie, verveling, baas willen zijn (macht), voortdurend de competitie aan gaan, in een niet passende rol worden gedrukt).
- In overleg met de Intern Begeleider hulp inschakelen: bijv. sociale vaardigheidstrainingen, steungroepaanpak, groepsinterventie, Jeugdgezondheidszorg, huisarts, schoolbegeleidingsdienst.

BEGELEIDING VAN DE ANDERE KINDEREN VAN DE GROEP:

- De kinderen middels gesprekken bewust maken van de invloed die ze (kunnen) hebben ten aanzien van het voortbestaan of het stoppen van het pestgedrag.
- De kinderen stimuleren om voor zichzelf op te komen.
- De kinderen stimuleren om voor een ander op te komen.
- De sterke kanten van de gepeste leerling benadrukken.

- Samen spelen en samenwerken met het gepeste kind stimuleren door bijvoorbeeld voor de pauze een buitenspeel plan te maken (wie speelt met wie, wat en waar).
- Kinderen aanspreken op hun verantwoordelijkheid voor het behoud van een goede sfeer in de groep.
- Herhalen van de school- en groepsregels.
- Benadrukken dat kinderen verschillend mogen zijn.
- Steungroepaanpak of groepsinterventie toepassen om de situatie samen te veranderen.

BEGELEIDING VAN OUDERS.

OUDERS VAN DE GEPESTE KINDEREN

- Houd de communicatie met uw kind open, blijf in gesprek met uw kind.
- Als pesten niet op school gebeurt, maar op straat, probeert u contact op te nemen met de ouders van de pester(s) om het probleem bespreekbaar te maken.
- Pesten op school kunt u het beste direct met de leerkracht bespreken. Pesten buiten school melden op school.
- Door positieve stimulering en zgn. schouderklopjes kan het zelfrespect vergroot worden of terugkomen.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een zelfverdedigingssport.
- Steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt.

OUDERS VAN DE PESTERS

- Neem het probleem van uw kind serieus.
- Raak niet in paniek: elk kind loopt kans pester te worden.
- Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen.
- Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet.
- Besteed extra aandacht aan uw kind.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een zelfverdedigingssport.
- Corrigeer ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag van uw kind.
- Maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing van school staat.

ALLE ANDERE OUDERS

- Neem de ouders van het gepeste kind serieus.
- Stimuleer uw kind om op een goede manier met andere kinderen om te gaan.
- Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en benoem goed gedrag.
- Geef zelf het goede voorbeeld.
- Leer uw kind voor anderen op te komen.
- Leer uw kind voor zichzelf op te komen.

AANPAK SCHOOL

Het is van belang dat het pestprobleem schoolbreed bekend is. Zo kunnen alle betrokkenen weten dat zij er niet alleen voor staan. Er is sprake van schoolbrede afspraken, die in dit protocol zijn vastgelegd. Daarbij gaan wij er vanuit dat alle leerkrachten alert zijn op pestgedrag, duidelijk stelling nemen en ingrijpen wanneer dat nodig is.

PROCEDURE VOOR OUDERS BIJ PESTEN.

Stap 1: Meld het pestgedrag aan de leerkracht van uw kind. Bespreek concreet wat er is gebeurd en wat het met uw kind doet. Samen met de leerkracht maakt u afspraken over de aanpak en wanneer dit wordt geëvalueerd. Als u niet tevreden bent over de aanpak van de leerkracht, dan meldt u dit bij de leerkracht, zodat hij/zij de aanpak kan verbeteren. De leerkracht meldt dit bij de directeur.

Stap 2: Als het pesten niet verbetert en er naar uw idee onvoldoende is gedaan wordt, dan meldt u dit direct aan de directeur. Hij gaat met u in gesprek om samen met de leerkracht verbetering van de aanpak te realiseren. Als u niet tevreden bent over de aanpak van de directeur, dan meldt u dit bij de directeur, zodat hij de aanpak kan verbeteren.

P.S. Wanneer het probleem niet op de juiste wijze wordt aangepakt of de aanpak niet het gewenste resultaat oplevert dan is de inschakeling van de contactpersoon sociale veiligheid of een vertrouwenspersoon mogelijk. Zij kunnen u advies geven, het probleem onderzoeken, deskundigen raadplegen en het bevoegd gezag adviseren.

Stap 3: Indien u nog niet tevreden bent over de aanpak kunt u een klacht indienen bij het bestuur van de stichting. De algemeen directeur zal in gesprek met de directeur bekijken of er voldoende is gedaan en hoe de aanpak verbeterd kan worden.

Stap 4: Indien u niet tevreden bent over de aanpak van het bestuur kunt u een klacht indienen bij de Klachtencommissie (zie hiervoor de klachtenregeling in de Schoolgids)

Sociale media.

Gezien de steeds grotere rol die het internetgebruik in de wereld van de kinderen speelt, vinden we het zinvol om voor de kinderen op Cypressenhof een aantal afspraken te maken over 'veilig internetten'.

TIPS VOOR DE LEERLINGEN

- Doe online niet, wat je offline ook niet doet.
- Onthoud dat iedereen zich op internet anders kan voordoen.
- Geef nooit zomaar je privé-gegevens weg.
- Rare sites? Klik weg.
- Log uit als je je ongemakkelijk voelt.
- Reageer niet op vervelende mails of berichten.
- Blokkeer vervelende contacten.
- Los problemen samen met je ouders of de leerkracht op.
- Meld het als je lelijke of gemene berichten ontvangt aan je ouders of de leerkracht. Verwijder volgende berichten van dezelfde afzender zonder ze te openen. Als ouders geen respons krijgen is de lol er voor hen snel af.

TIPS VOOR DE OUDERS

- Surf samen met uw kind. Ga regelmatig samen achter de computer zitten. Ouders en kinderen leren dan van elkaar.
- Maak duidelijke afspraken over het internetgebruik en de tijdsduur die het kind achter de computer mag doorbrengen.
- Houd goed zicht op de computer en plaats deze indien mogelijk op een centrale plaats in huis.
- Leer uw kind om zeer zorgvuldig met privacy om te gaan. Altijd toestemming vragen om aan derden een telefoonnummer, adres of bankrekeningnummer door te mogen geven.
- Bekijk regelmatig de geschiedenis van de browser, zodat u op de hoogte blijft van het surfgedrag van uw kind. Let wel: dit biedt geen garantie, want kinderen kunnen deze geschiedenis knop wissen.
- Gebruik een goede virusscanner en zorg dat deze up to date blijft.
- Vertel uw kinderen af te blijven van onbekende software en leer hen voorzichtig om te gaan met het downloaden van onbekende sites.
- Blijf geïnteresseerd in het surfgedrag van uw kind en wijs hen regelmatig op de minder leuke kanten ervan.

TIPS VOOR DE LEERKRACHTEN

- Op school maken we gebruik van Chromebooks ter ondersteuning van de lessen. Internet wordt veelvuldig gebruikt en leerkrachten maken de kinderen bewust van veilig internetten.
- Leerkrachten kunnen de kinderen in de gaten houden met een meekijk-app. Zo ziet de leerkracht op een Chromebook of computer wat de kinderen doen.
- Controleer of de schoolregels worden opgevolgd.
- Laat persoonlijke gegevens privé blijven.
- Let er op dat er over de leerlingen zo weinig mogelijk valt te traceren.
- Op school chatten we niet.
- Pesten of bedreigen via mail wordt niet getolereerd.
- Bij overtreding van één van bovenstaande afspraken spreekt de leerkracht een 'internetschorsing' uit.

Bijlage 2 incidentenregistratieformulier

De Kiva Teamleden vullen dit formulier in.

Onder incidenten vallen:

- Pestgedrag met steungroepaanpak
- Een ernstige fysieke aanval op kinderen, leerkrachten of overblijfouders
- Schorsing en verwijdering

Datum	
Betrokkenen	
Omschrijving incident	
Besproken met	
Gevolg / consequenties / maatregelen	
Ingevuld door	

Herzien op 22 nov. 2022